

ПРОГРАМА

складання кваліфікаційних іспитів у регіональних
кваліфікаційно-дисциплінарних комісіях адвокатури

(Затверджена протоколом Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури
при Кабінеті Міністрів України від 01.10.1999 року № 6/2)

(Із змінами і доповненнями, внесеними згідно із протоколами
Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури при Кабінеті Міністрів України
від 17.08.2001 року № 6/3,
від 23.04.2004 року № 4/3-2,
від 27.10.2005 року № 4/15-2,
від 02.02.2007 року № 4/28.-1.8,
рішенням Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури при Кабінеті Міністрів України
від 13 лютого 2009 року № V/10-166)

Пояснення до Програми складання кваліфікаційних іспитів

1. Програма складання кваліфікаційних іспитів особами, які виявили намір займатися адвокатською діяльністю, складається з програми письмового іспиту та програми усного іспиту.

2. Програма письмового іспиту містить три розділи, в кожному з яких передбачено 22 завдання зі складання документів правового характеру з питань цивільного, сімейного, житлового, трудового, земельного, господарського, цивільно-процесуального, господарсько-процесуального, адміністративного, адміністративно-процесуального, кримінального, кримінально-процесуального права України.

3. Програма усного іспиту містить п'ятнадцять розділів. У кожному розділі - 22 питання.

4. Регіональні кваліфікаційно-дисциплінарні комісії адвокатури (КДКА) складають білети з письмового та усного іспитів згідно з Програмою, затвердженою Вищою кваліфікаційною комісією адвокатури. Всього має бути складено 22 білети з письмового та 22 білети з усного іспитів.

5. Першим складається письмовий іспит. Кожний білет з письмового іспиту включає три завдання на складання процесуальних документів, відповідно до програми письмового іспиту.

6. Другим складається усний іспит. Кожний білет з усного іспиту включає 15 запитань з усіх розділів Програми.

ПРОГРАМА

СКЛАДАННЯ ПИСЬМОВОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

I. Цивільне, сімейне, житлове, трудове, земельне та цивільно-процесуальне законодавство України

1. Заяви про забезпечення позову та забезпечення доказів у цивільній справі.

2. Заява про перегляд заочного рішення. Заяви про видачу судового наказу та скасування судового наказу.

3. Заяви у справах окремого провадження.

4. Позови про визнання правочинів недійсними.
 5. Позов про захист особистих немайнових прав.
 6. Позови про захист права власності та визнання права власності на майно.
 7. Позов про захист права інтелектуальної власності.
 8. Позови з спорів щодо забезпечення виконання зобов'язань.
 9. Позови про припинення (розірвання) окремих видів зобов'язань та відшкодування нанесених збитків (шкоди).
 10. Позови щодо порушення умов договорів лізингу, найму (оренди).
 11. Позови щодо порушення умов договорів позики та позички.
 12. Позови з спорів за недоговірними зобов'язаннями.
 13. Позови про відшкодування майнової та немайнової шкоди.
 14. Позови з спорів, що виникають із спадкового права.
 15. Позови про визнання шлюбу недійсним, розірвання шлюбу, стягнення аліментів.
 16. Позови з спорів, що виникають із особистих немайнових прав та обов'язків подружжя, батьків і дітей, інших членів сім'ї.
 17. Позови з спорів, що виникають із майнових прав та обов'язків подружжя й інших членів сім'ї.
 18. Позови про захист житлових прав (визнання права користування жилим приміщенням, визнання особи такою, що втратила право користування жилим приміщенням тощо).
 19. Позови про захист права власності на земельну ділянку та права користування земельною ділянкою.
 20. Позови про захист трудових прав (про поновлення на роботі незаконно звільненого працівника та стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу, стягнення заборгованості з заробітної плати, відшкодування моральної шкоди у зв'язку з порушенням трудових прав тощо).
 21. Апеляційна та касаційна скарги на рішення (ухвалу) у цивільній справі.
 22. Заяви про перегляд судового рішення, що набрало законної сили, у зв'язку з нововиявленими або винятковими обставинами. Заяви про відстрочку або розстрочку, зміну чи встановлення способу і порядку виконання судового рішення в цивільній справі.
- II. Господарське, господарсько-процесуальне і адміністративно-процесуальне законодавство
1. Позов про захист суб'єктів господарювання від недобросовісної конкуренції.
 2. Позов про відшкодування шкоди і збитків, завданих підприємцем довікілью та законним інтересам суб'єктів господарювання.
 3. Відзив на позов про скасування реєстрації суб'єкта господарської діяльності або визнання суб'єкта господарської діяльності банкрутом.
 4. Позов про захист права власності та інших майнових прав суб'єкта господарювання.
 5. Позов про відшкодування збитків, завданих суб'єкту господарювання порушенням його майнових прав юридичними особами, а також органами державної влади чи органами місцевого самоврядування.
 6. Позов про визнання господарського договору недійсним або про розірвання господарського зобов'язання.
 7. Заява про визнання суб'єкта підприємницької діяльності банкрутом.
 8. Претензія зі спору, що виник із договору перевезення чи з договору про надання послуг зв'язку, чи із договору, заснованого на державному замовленні.

9. Позови з спорів, пов'язаних з захистом авторського права та суміжних прав або з захистом права на знаки для товарів і послуг, чи з захистом права на винаходи.

10. Позов про відшкодування збитків, завданих суб'єкту господарювання невиконанням або неналежним виконанням господарського договору.

11. Відзив на позовну заяву у господарській справі.

12. Апеляційна і касаційна скарги на рішення господарського суду.

13. Відзив на апеляційну або касаційну скаргу на рішення господарського суду.

14. Заява про перегляд рішення господарського суду за нововиявленими обставинами.

15. Заяви про відстрочку або розстрочку виконання рішення господарського суду, зміну способу та порядку виконання рішення, ухвали, постанови.

16. Адміністративний позов щодо оскарження рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень.

17. Адміністративний позов щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності виборчих комісій, комісій з референдуму, членів цих комісій.

18. Адміністративний позов про визнання нечинним акту ненормативного характеру (наприклад, рішення податкового органу про донарахування податку та штрафних санкцій).

19. Заява про забезпечення доказів або заява про забезпечення адміністративного позову.

20. Апеляційна і касаційна скарги на рішення адміністративного суду. Відзив на апеляційну або касаційну скаргу.

21. Заява про перегляд рішення адміністративного суду за нововиявленими обставинами або заява про оскарження за винятковими обставинами судових рішень в адміністративних справах.

22. Заяви про відстрочення або розстрочення виконання, зміну чи встановлення способу і порядку виконання рішення адміністративній справі.

III. Кримінальне і кримінально-процесуальне законодавство. Законодавство про адміністративні правопорушення

1. Скарга на постанову про порушення кримінальної справи.

2. Скарга на постанову про відмову в порушенні кримінальної справи.

3. Скарга на постанову про закриття кримінальної справи.

4. Заява про відвід слідчому, судді або народному засідателю.

5. Клопотання на досудовому слідстві: про зміну юридичної кваліфікації, про закриття справи тощо. Скарга на дії слідчого про відмову у задоволенні клопотання.

6. Апеляція на постанову судді про обрання запобіжного заходу - тримання під вартою.

7. Клопотання при попередньому розгляді кримінальної справи: про повернення справи на додаткове розслідування та зміну запобіжного заходу.

8. Клопотання під час судового слідства: про призначення експертизи, про допит свідків тощо.

9. Скарга потерпілого про порушення кримінальної справи (ст. 27 КПК України).

10. Апеляція на вирок суду.

11. Доповнення до апеляції на вирок суду.

12. Касаційна скарга на вирок суду.

13. Доповнення до касаційної скарги.

14. Клопотання про перегляд судового рішення (вироку, постанови, ухвали), що набрало законної сили, в порядку виключного провадження: неправильне застосування

кримінального закону.

15. Цивільний позов у кримінальній справі.
16. Зауваження на протокол судового засідання.
17. Заперечення на апеляцію або касаційну скаргу в кримінальній справі. Заява про відкликання апеляції або касаційної скарги.
18. Клопотання про помилування.
19. Клопотання в справі про адміністративне правопорушення: про перекваліфікацію діяння, призначення експертизи тощо.
20. Апеляційна скарга на постанову суду в справі про адміністративне правопорушення.
21. Заперечення на апеляційну скаргу в справі про адміністративне правопорушення.
22. Скарга щодо порушення порядку та строків адміністративного затримання.

ПРОГРАМА

СКЛАДАННЯ УСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

- I. Історія адвокатури. Правове становище адвокатури та адвокатська діяльність
 1. Походження та історичний шлях світової адвокатури. Адвокатура та судові оратори Стародавньої Греції та Риму. Друковані пам'ятки видатних адвокатів цих країн щодо адвокатської професії та ораторського мистецтва.
 2. Історія української адвокатури. Судове представництво в Київській Русі у IX - XIII століттях та характерні риси цього представництва.
 3. Формування професійної адвокатури в Україні, виникнення поняття «адвокат». Пам'ятки права XIV - XVI століть. Вимоги щодо осіб, які виявили намір займатися адвокатською діяльністю.
 4. Судова реформа 1864 року в Росії. Де і коли в Україні були створені Ради присяжних повірених. Принципи організації та діяльності адвокатури у 1864 - 1917 роках. Повноваження Рад присяжних повірених. Найбільш відомі адвокати цього періоду.
 5. Адвокатура України у 1917 - 1922 роках. Організаційні форми адвокатської діяльності у цей період.
 6. Адвокатура України у 1922 - 1931 роках. Керівні органи адвокатури та їх повноваження. Судова реформа 1922 року. Нормативні акти, що регулювали організацію та діяльність адвокатури України у цей період. Хто і як міг набути статус адвоката у ці роки.
 7. Адвокатура України у період 1931 - 1939 років. Форми діяльності адвокатів, правове та фінансове становище об'єднань адвокатів, оплата праці адвокатів, організація контролю за діяльністю адвокатів та дисциплінарна відповідальність адвокатів.
 8. Нормативно-правові акти, які регулювали діяльність адвокатури у період 1939 - 1962 років. Правове становище колегій адвокатів та організація діяльності юридичних консультацій. Оплата праці адвокатів, нормативне регулювання. Дисциплінарна відповідальність адвокатів та порядок оскарження дисциплінарних стягнень.
 9. Правове становище адвокатури України у період 1962 - 1980 років. Законодавчі та нормативні акти, що регулювали діяльність адвокатури у цей період. Керівні органи колегій адвокатів та їх повноваження. Прийом та виключення із колегій адвокатів.
 10. Адвокатура України у період 1980 - 1990 років. Нормативно-правові акти, що регулювали діяльність адвокатури у цей період. Створення Спілки адвокатів України. Органи адвокатського самоврядування у цей час.
 11. Закон України «Про адвокатуру». Його підготовка, прийняття та введення в дію.

Набуття статусу адвоката за цим Законом. Права та обов'язки адвоката, оплата праці та дисциплінарна відповідальність.

12. Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність адвокатури у сучасний період. Положення про кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури та Вищу кваліфікаційну комісію адвокатури, Правила адвокатської етики, Положення про оплату праці адвокатів за призначенням.

13. Організаційні форми діяльності адвокатів за Законом України «Про адвокатуру». Правове положення та реєстрація адвокатських об'єднань та адвокатів, які займаються адвокатською діяльністю індивідуально.

14. Види адвокатської діяльності. Особливості виконання доручень у кримінальних та цивільних справах: прийняття доручення, встановлення розміру та порядку внесення гонорару, обрання правової позиції по справі та узгодження її з клієнтом, можливості та підстави припинення виконання доручення в справі та дострокове розірвання угоди на надання правової допомоги.

15. Завдання адвокатури згідно з Конституцією України. Коло осіб, які можуть залучатися до надання правової допомоги як захисники в кримінальній справі. Рішення Конституційного Суду України та постанови Пленуму Верховного Суду України з цього питання.

16. Адвокатська таємниця та гарантії адвокатської діяльності згідно з Законом України «Про адвокатуру». Оскарження адвокатом дій певних осіб, що посягають на збереження адвокатської таємниці та порушують гарантії адвокатської діяльності.

17. Кримінальна відповідальність за порушення, пов'язані з обмеженням права на захист, втручанням в діяльність захисника та перешкоджанням здійсненню ним захисту та представництва. Дії адвоката при встановленні зазначених порушень та обмежень діяльності захисника.

18. Адвокат у адвокатському об'єднанні. Його права та обов'язки. Виконання доручень за призначенням. Надання безоплатної правової допомоги громадянам.

19. Адвокат, який займається адвокатською діяльністю індивідуально. Порядок реєстрації такої адвокатської діяльності. Облік та звітність при здійсненні індивідуальної адвокатської діяльності.

20. Оплата праці адвоката та помічника адвоката. Які системи оплати праці можуть встановлюватися при укладанні угоди про надання правової допомоги. Основні та додаткові підстави оплати праці адвоката. Оплата праці адвоката при достроковому припиненні виконання угоди про надання правової допомоги.

21. Дисциплінарна відповідальність адвоката. Правові засади та види дисциплінарних стягнень. Умови та порядок порушення дисциплінарного провадження про притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності. Порядок та строки оскарження дисциплінарних стягнень.

22. Припинення адвокатської діяльності. Відносини адвокатури з Міністерством юстиції та органами місцевого самоврядування. Спілки та асоціації, у які можуть об'єднуватися адвокати.

II. Правила адвокатської етики

1. Основні принципи адвокатської етики.

2. Конфіденційність. Обов'язок адвоката зберігати конфіденційність інформації, одержаної від клієнта чи відносно клієнта.

3. Компетентність та добросовісність. Обов'язки адвоката щодо дотримання цих

принципів.

4. Чесність та порядність. Повага до адвокатської професії. Обмеження рекламування діяльності адвокатів.

5. Відносини адвоката з клієнтами. Форма та зміст угоди з клієнтом про надання правової допомоги.

6. Особи, від яких адвокат може прийняти доручення на надання правової допомоги. Забезпечення реальної згоди клієнта на надання йому допомоги певним адвокатом.

7. Інформування клієнта щодо правової позиції у справі. Відмова адвоката від виконання доручення у зв'язку зі зміною фактичних та правових підстав для досягнення бажаного для клієнта результату.

8. Дотримання принципу законності на стадії прийняття та виконання доручення клієнта. Дотримання поваги до прав інших адвокатів на стадії прийняття доручення клієнта.

9. Етичні засади прийняття доручення на здійснення посередництва між клієнтами. Підстави та наслідки припинення адвокатом виконання доручення, пов'язаного з посередництвом між клієнтами.

10. Засади прийняття доручення клієнта декількома адвокатами. Дотримання права клієнта на вибір адвоката на стадії виконання доручення.

11. Гонорар. Фактори обґрунтованості його розміру. Фактичні видатки адвоката.

12. Гонорарні відносини у випадку дострокового розірвання угоди. Окремі аспекти гонорарних відносин, що виникають при переукладені угоди про надання правової допомоги іншим адвокатом.

13. Одностороннє розірвання адвокатом чи клієнтом угоди про надання правової допомоги.

14. Етичні аспекти відносин адвоката з клієнтом - юридичною особою згідно з Правилами адвокатської етики.

15. Етичні аспекти здійснення захисту за призначенням. Випадки, коли адвокат може відмовитись від виконання захисту за дорученням.

16. Етичні аспекти надання адвокатом правової допомоги малозабезпеченим громадянам.

17. Відносини адвоката з судом. Дотримання адвокатом принципів незалежності, добросовісності, конфіденційності, чесності та порядності під час здійснення професійної діяльності в суді.

18. Культура поведінки адвоката у відносинах з іншими учасниками судового процесу.

19. Відносини адвоката при здійсненні професійної діяльності з іншими державними органами та особами.

20. Окремі етичні аспекти відносин між адвокатами при здійсненні професійної діяльності. Дотримання принципу взаємної поваги.

21. Дотримання адвокатом норм адвокатської етики в громадській, науковій та публіцистичній діяльності.

22. Відповідальність за порушення Правил адвокатської етики.

III. Конституційне право

1. Конституція України щодо питань діяльності адвокатури. Механізми реалізації цих конституційних положень.

2. Право громадян на працю. Правова допомога при захисті передбаченого Конституцією права на працю.

3. Конституційні гарантії захисту честі, гідності та ділової репутації особи. Механізм правової допомоги, що може бути надана адвокатом при захисті цих прав.

4. Відшкодування матеріальної та моральної шкоди заподіяної особі органами державної влади та місцевого самоврядування. Здійснення адвокатом представництва громадян у цих справах.

5. Конституційний Суд України і його повноваження. Звернення до Конституційного Суду України та порядок їх розгляду.

6. Судова система згідно з Конституцією України. Основні засади судочинства.

7. Правові засади звернення до Європейського суду з прав людини. Вимоги до форми і змісту заяви до Європейського суду з прав людини. Виконання рішень Європейського суду з прав людини.

8. Право на житло згідно з Конституцією України. Надання адвокатом правової допомоги при захисті житлових прав.

9. Конституційне право на оскарження до суду рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, місцевого самоврядування, посадових та службових осіб.

10. Правовідносини, на які поширюється юрисдикція судів. Умови призначення на посаду та підстави звільнення з посади суддів.

11. Право на освіту та охорону здоров'я. Надання адвокатом правової допомоги при порушенні цих прав.

12. Соціальні права громадян України. Правова допомога адвоката при порушенні соціальних прав громадян.

13. Питання шлюбу, сім'ї, батьківства і материнства згідно з Конституцією України.

14. Громадянство України. Набуття та втрата громадянства. Нормативно-правові акти, що регулюють ці питання.

15. Державний устрій України. Формування парламенту, уряду, органів місцевого самоврядування. Президент України, умови його обрання. Повноваження Президента України.

16. Обов'язки громадян України. Правова допомога адвоката у випадках притягнення громадян до відповідальності за порушення конституційних обов'язків.

17. Конституційні права людини і громадянина. Механізм реалізації цих прав. Захист прав людини і громадянина. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про посилення захисту прав та свобод людини і громадянина».

18. Випадки обмежень конституційних прав і свобод людини і громадянина. Порядок прийняття законів та набрання ними чинності.

19. Акти Кабінету Міністрів України, порядок їх прийняття та набрання ними чинності. Формування Кабінету Міністрів України, його повноваження.

20. Повноваження Прокуратури України відповідно до Конституції України, організація та порядок діяльності.

21. Захист прав і свобод людини судом. Принцип недоторканості у конституційному праві. Право на правову допомогу. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя».

22. Політичні партії, громадські організації, професійні спілки. Утворення та діяльність політичних партій та громадських організацій, згідно з Конституцією України.

IV. Цивільне право

1. Загальні засади цивільних відносин. Акти цивільного законодавства України. Дія актів цивільного законодавства у часі. Звичай. Аналогія.

2. Підстави виникнення цивільних прав і обов'язків. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків. Право на захист цивільних прав та інтересів.

3. Поняття фізичної особи. Цивільна правоздатність і дієздатність фізичної особи. Опіка і піклування. Органи опіки та піклування. Правочини, які вчиняються з дозволу органу опіки та піклування.

4. Поняття юридичної особи. Види і організаційно-правові форми юридичних осіб. Створення та ліквідація юридичної особи.

5. Види об'єктів цивільних прав. Поняття речі. Поняття цінного паперу. Нематеріальні блага.

6. Поняття та види правочинів. Загальні вимоги, додержання яких є необхідним для чинності правочину. Форма правочину. Нотаріальне посвідчення правочину.

7. Недійсність правочину. Правові наслідки недійсності правочину. Момент недійсності правочину. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про визнання угод недійсними».

8. Поняття і підстави представництва. Види представництва. Правочини, які може вчиняти представник. Довіреність.

9. Поняття строку та терміну. Визначення та обчислення строків. Поняття позовної давності. Загальна та спеціальна позовна давність. Наслідки спливу позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

10. Поняття і види особистих немайнових прав. Спростування недостовірної інформації. Право на відшкодування майнової та моральної шкоди. Судовий захист особистих немайнових прав.

11. Право на повагу до гідності та честі, недоторканності, ділової репутації. Відповідальність за порушення цих прав. Постанова Пленуму Верховного Суду України щодо застосування законодавства, що регулює захист цих прав.

12. Поняття права власності. Зміст права власності. Форми права власності в Україні. Підстави набуття права власності. Набувальна давність. Постанова Пленуму Верховного Суду України щодо практики розгляду судами справ за позовами про захист права приватної власності.

13. Підстави припинення права власності. Поняття і види права спільної власності. Здійснення права спільної сумісної і спільної часткової власності. Припинення права на частку у спільному майні.

14. Право власності на землю. Самочинне будівництво. Припинення права власності на землю. Право власності на житло.

15. Захист права власності. Види речових прав на чуже майно. Захист речових прав на чуже майно. Встановлення та зміст сервітуту. Припинення сервітуту.

16. Поняття права інтелектуальної власності. Суб'єкти і об'єкти права інтелектуальної власності. Підстави виникнення права інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності.

17. Поняття зобов'язання та підстави його виникнення. Сторони у зобов'язанні. Загальні умови виконання зобов'язання. Підстави припинення зобов'язання.

18. Види забезпечення виконання зобов'язання. Форма правочину щодо забезпечення виконання зобов'язання. Загальні умови забезпечення виконання зобов'язань. Правові наслідки порушення зобов'язань.

19. Поняття та види договору. Свобода договору. Зміст договору. Істотні умови договору. Праві наслідки розірвання або зміни договору.

20. Загальні підстави відповідальності за завдану майнову шкоду. Підстави відповідальності за завдану моральну шкоду. Способи відшкодування майнової шкоди. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю. Постанова Пленуму Верховного Суду України з цих питань.

21. Поняття спадкування Види спадкування. Склад спадщини. Спадкування за заповітом. Тлумачення заповіту. Виконання заповіту. Недійсність заповіту. Спадковий договір. Постанова Пленуму Верховного Суду України щодо практики розгляду судами справ про спадкування.

22. Спадкування за законом. Черговість спадкування за законом. Прийняття спадщини. Строки для прийняття спадщини. Право на відмову від прийняття спадщини. Охорона спадкового майна. Оформлення права на спадщину.

V. Цивільно-процесуальне право

1. Дія цивільного процесуального закону у часі, просторі та по колу осіб. Межі судового розгляду.

2. Принципи цивільного процесуального права.

3. Підвідомчість та підсудність цивільних справ. Види підвідомчості і підсудності.

4. Докази та засоби доказування. Обов'язковість доказування. Строки подання доказів у цивільному процесі. Оцінка доказів. Робота адвоката щодо забезпечення доказами позовних вимог.

5. Забезпечення позову і забезпечення доказів. Діяльність адвоката з цих питань.

6. Заходи процесуального примусу. Підстави і порядок застосування заходів процесуального примусу. Види заходів процесуального примусу.

7. Судові витрати, їх види. Звільнення від судових витрат. Розподіл судових витрат між сторонами у цивільній справі.

8. Процесуальні строки. Судові виклики і повідомлення.

9. Сторони в цивільному процесі, їх права. Треті особи. Представники сторін і третіх осіб.

10. Пред'явлення позову. Зустрічний позов. Підготовка та подання позову. Надання правової допомоги стороні з цих питань адвокатом.

11. Зміст і форма позовної заяви. Наслідки подання позовної заяви, що не відповідає вимогам закону. Підготовка адвоката до складання позовної заяви.

12. Фіксування судового процесу. Журнал судового засідання. Порядок складання та оформлення протоколів про окремі процесуальні дії. Зауваження щодо технічного запису судового засідання, журналу судового засідання та їх розгляд.

13. Рішення суду. Законність і обґрунтованість судових рішень у цивільних справах. Аналіз адвокатом рішення у цивільній справі. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судові рішення».

14. Справи окремого провадження. Порядок їх розгляду. Встановлення фактів, що мають юридичне значення. Підготовка і ведення адвокатом таких справ. Пленум Верховного Суду України щодо практики про встановлення фактів, які мають юридичне значення.

15. Наказне провадження. Заява про видачу та скасування судового наказу. Судова практика.

16. Заочний розгляд справи. Заочне рішення. Скасування та оскарження заочного рішення.

17. Право апеляційного оскарження судових рішень і ухвал. Строки оскарження. Форма

і зміст апеляційної скарги. Пояснення на апеляційну скаргу. Методика складання апеляційної скарги. Порядок її подання. Постанова Пленуму Верховного Суду України з питань апеляційного оскарження судових рішень.

18. Право касаційного оскарження рішень. Строки оскарження. Форма і зміст касаційної скарги. Методика складання касаційної скарги. Порядок її подання.

19. Подання додаткових документів. Пояснення адвоката в суді апеляційної і касаційної інстанцій, їх відмінність від промови адвоката в суді першої інстанції в цивільній справі.

20. Перегляд судових рішень у зв'язку з нововиявленими та винятковими обставинами. Надання адвокатом правової допомоги в таких справах. Судова практика.

21. Виконання судових рішень. Надання адвокатом правової допомоги сторонам на цій стадії.

22. Зупинення та закриття провадження у справі. Залишення заяви без розгляду. Надання адвокатом правової допомоги у таких ситуаціях.

VI. Кримінальне право

1. Дія кримінального закону в часі, просторі та по колу осіб.

2. Поняття злочину. Класифікація злочинів. Відмежування злочину від проступку та діянь, що не являють собою суспільної небезпеки.

3. Закінчений та незакінчений злочин. Готування до злочину. Замах на злочин. Добровільна відмова при незакінченому злочині. Покарання при незакінченому злочині.

4. Поняття осудності та неосудності в кримінальному праві. Обмежена осудність. Примусові заходи медичного характеру. Види примусових заходів медичного характеру. Продовження, зміна або припинення застосування заходів. Пленум Верховного Суду України про судову практику застосування примусових заходів медичного характеру.

5. Поняття вина та її форми.

6. Співучасть у злочині. Види співучасників. Відмежування співучасті від переховування або обіцяного неповідомлення про підготовлюваний або вчинюваний злочин.

Кримінальна відповідальність співучасників.

7. Повторність, сукупність та рецидив злочинів.

8. Необхідна оборона та крайня необхідність. Перевищення меж необхідної оборони. Уявна оборона. Захист у таких справах.

9. Звільнення від кримінальної відповідальності та від відбування покарання.

10. Поняття покарання. Види покарань. Основні та додаткові покарання. Призначення покарань за сукупністю злочинів та сукупністю вироків. Правила складання покарань. Зарахування строку попереднього ув'язнення. Обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання.

11. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх. Пленум Верховного Суду України про судову практику застосування законодавства в справах про злочини неповнолітніх.

12. Умисне вбивство. Погроза вбивством. Пленум Верховного Суду України про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи.

13. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканності особи. Пленум Верховного Суду України про судову практику у справах про статеві злочини.

14. Злочини проти власності, їх кваліфікуючі ознаки та розмежування між ними. Пленум Верховного Суду України про судову практику у справах про злочини проти власності.

15. Контрабанда. Фіктивне підприємництво. Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Шахрайство з фінансовими ресурсами. Пленум

Верховного Суду України про судову практику у справах про ці злочини.

16. Бандитизм та його відмінність від злочинів проти власності, скоєних організованою злочинною групою. Постанова Пленуму Верховний Суд України «Про судову практику в справах про бандитизм».

17. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами. Незаконне заволодіння транспортним засобом.

18. Хуліганство та його відмінність від злочинів проти здоров'я людини. Пленум Верховного Суду України про судову практику в справах про хуліганство.

19. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання з метою збуту чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів та аналогічні дії, вчинені без мети збуту.

20. Поняття службової особи. Зловживання владою або службовим становищем і його відмінність від перевищення влади або службових повноважень. Службова недбалість. Пленум Верховного Суду України про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень.

21. Одержання та давання хабара. Провокація хабара та його відмінність від вимагання хабара. Особливості захисту в таких справах. Пленум Верховного Суду України про судову практику у справах про хабарництво.

22. Злочини проти правосуддя. Порушення права на захист. Розголошення даних судового слідства або дізнання. Втручання в діяльність захисника чи представника особи.

VII. Кримінально-процесуальне право

1. Обставини, що виключають провадження в кримінальній справі.

2. Зміна обстановки, дійове каяття, примирення обвинуваченого з потерпілим та порядок звільнення від кримінальної відповідальності при зазначених обставинах.

3. Змагальність і диспозитивність. Форми реагування захисника при запереченні проти дій головуючого в судовому засіданні.

4. Участь захисника на досудовому слідстві, його права та обов'язки. Випадки обов'язкової участі захисника у кримінальному судочинстві. Відмова від захисника і його заміна. Обставини, що виключають участь захисника у справі. Порядок запрошення та призначення захисника.

5. Участь захисника у слідчих діях. Суть, методика, значення та тактика дій захисника на даній стадії процесу.

6. Клопотання захисника на досудовому слідстві. Оскарження постанов слідчого про відмову у задоволенні клопотання.

7. Обставини, що підлягають доказуванню, та докази у кримінальній справі. Права адвоката по збиранню та поданню відомостей про факти, які можуть бути використані як докази у справі, і дії по збиранню таких відомостей.

8. Експертний висновок як доказ в кримінальній справі. Додаткова та повторна експертизи. Робота адвоката з експертним висновком. Пленум Верховного Суду України про судову експертизу в кримінальних справах.

9. Дізнання у кримінальному процесі. Захисник і захист на цій стадії процесу.

10. Запобіжні заходи. Загальні положення щодо порядку застосування, скасування і зміни запобіжного заходу. Порядок обрання запобіжного заходу у вигляді взяття під варту та продовження строків тримання під вартою. Строки та підстави для подання апеляції на постанову судді про обрання запобіжного заходу чи продовження строків

тримання під вартою.

11. Оскарження постанов про порушення кримінальної справи, про відмову в порушенні кримінальної справи чи закриття кримінальної справи. Суб'єкти такого оскарження, порядок і підстави оскарження. Судова практика.

12. Робота захисника при виконанні вимог ст. 218-221 КПК України. Правовий режим, методика ознайомлення з матеріалами кримінальної справи. Подання клопотань.

13. Підготовка адвоката до захисту у суді. Адвокатське дос'є. Надання клопотань та зав до суду.

14. Участь захисника у судовому процесі. Його права та обов'язки. Допит як засіб доказування. Ведення адвокатом допиту в суді підсудного, потерпілих, свідків, експертів, спеціалістів. Оголошення показань свідків, потерпілих та підсудних.

15. Особливості попереднього розгляду справи. Участь захисника в даній стадії процесу.

16. Судові дебати. Захисна промова адвоката. Підготовка та методика її проголошення.

17. Протокол судового засідання. Термін виготовлення протоколу та порядок подання на нього зауважень і їх розгляд.

18. Предмет апеляції та особи, що мають право на подання апеляції. Строки подання апеляції, зміст апеляції, подання доповнень, змін до апеляції та відкликання апеляції. Методика складання адвокатом апеляцій на вирок.

19. Здійснення захисту у суді апеляційної інстанції. Пояснення в апеляційному суді та їх відмінність від захисної промови в суді першої інстанції.

20. Право касаційного оскарження. Підстави касаційного оскарження судових рішень, порядок і строки подання касаційної скарги. Методика складання касаційної скарги. Суб'єкти касаційного оскарження. Доповнення, зміна і відкликання касаційної скарги. Подання заперечень на касаційну скаргу (подання). Захист у касаційній інстанції.

21. Перегляд судових рішень в порядку виключного провадження. підстави та строки такого перегляду. Клопотання про перегляд судових рішень в порядку виключного провадження.

22. Положення про здійснення помилування. Робота адвоката по даному питанню.